

АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА - КЛАСИЧНА ЧУМА КАЈ ЖИВИНАТА

ПТИЧЈИ ГРИП

АХВ СПРОВЕДУВА НАДЗОР НА АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА (ПТИЧЈИ ГРИП)

На 01 Декември 2015 година почна спроведување на официјален надзор на болеста класична чума кај живината и дивите птици (авијарна инфлуенца, кај народот позната како птичји грип). Надзорот се спроведува за да се утврди присуство на вирусот на авијарна инфлуенца на целата територија на Република Македонија.

Со надзорот ќе бидат опфатени следните таргетирани популации:

- а) животина која се одгледува во комерцијално производство (кокошки несилки, бројлери и препелици),
- б) животина која се одгледува во некомерцијално производство (живина во дворовите и селските стопанства),
- в) водни птици кои се одгледуваат во дворови и селски стопанства и
- г) диви птици кои се присутни или миграат низ територијата на Република Македонија.

Надзорот се спроведува во соработка со ветеринарните друштва кои се задолжени за вадење крв од живината и земање на брисови од водните птици, ловните друштва кои се задолжени за земање на мостри од диви водни птици и официјалните ветеринари одговорни за контрола на надзорот.

Напомена: Одгледувачите, ветеринарните друштва и ловните друштва должни се да пријават до Агенцијата за храна и ветеринарство (официјалните ветеринари) зголемена смртност или појава на клинички знаци на болеста кај живината или дивите водни птици.

ШТО Е АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА (ПТИЧЈИ ГРИП)?

Авијарната инфлуенца претставува високо заразна вирусна болест на живината и другите птици. Ја предизвикува вирусот на грип/инфлуенца „A“ од фамилијата *Orthomyxoviridae*, која може да предизвика големи загуби во живинарската индустрија, во одгледувањето на живина и ограничувања во увозот и извозот на живи птици и производи од живина.

Постојат многу видови на вируси на Авијарна Инфлуенца и тие генерално може да се поделат во две категории:

- ниско патогена Авијарна Инфлуенца (LPAI) која обично се манифестира со малку, или без клинички промени кај птиците и
- високо патогена Авијарна Инфлуенца (HPAI), која предизвикува сериозни клинички промени и/или висока смртност кај птиците.

Авијарната Инфлуенца е болест наведена во листата на болести на Светската организација за здравје на животните (OIE) која задолжително се пријавува, особено подтиповите, H5 и H7.

КОЈ МОЖЕ ДА СЕ ЗАРАЗИ ОД АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА (ПТИЧЈИ ГРИП)?

Од живина најчесто заболуваат кокошките и мисирките, додека кај патките и гуските се развиваат само благи симптоми на болеста. Дивите птици, особено дивите патки можат природно да бидат отпорни на болеста и да не покажуваат клинички знаци на болеста. Птиците кои не покажуваат знаци на болеста можат сеуште да го носат вирусот и претставуваат опасност од ширење на вирусот кај живината.

Додека вирусите на Авијарна инфлуенца се генерално високо видови специфични вируси, од високо патогениот X5H1 вирус, може да бидат заразени и луѓето. Вирусот е изолиран и кај цицаци вклучувајќи ги и луѓето, стаорци и глувци, ласици, свињи, мачки, тигри и кучиња.

Ниско патогените соеви на вирусот на авијарна инфлуенца X5H1 постојат, но не предизвикуваат значителни клинички знаци кај птиците.

КАДЕ СЕ ПОЈАВУВА БОЛЕСТА?

Авијарната Инфлуенца се појавува во целиот свет и различни видови на вирусот се присутни во различни области на светот. Од посебен интерес се епидемиите на високопатогени X5H1 вируси на оваа болест што се случуваа во југо-источна Азија кон крајот на 2003 година.

Во текот на изминатите години неколку азиски земји објавија епидемии, а во некои болеста сега се смета за ендемски присутна (секогаш присутна). Појава на високо патогена Авијарна инфлуенца и ниско патогена Авијарна инфлуенца исто така е пријавена во Африка и Европа. Жаришта на ниско патогена авијарна инфлуенца на Европскиот континент се пријавени во текот на месец ноември 2014 година во Германија, Холандија и Велика Британија.

КАКО СЕ ПРЕПОЗНАВА БОЛЕСТА ВО ЈАТОТО?

Авијарната инфлуенца се шири исклучително брзо во јатото, за многу кратко време заболуваат скоро сите единки и голем дел од птиците во јатото изумираат за неколку дена. Ширењето на болеста во јата кои се држат кафезно е побавно поради ограничениот контакт помеѓу птиците.

Инкубација на болеста е 3 до 5 дена.

Знаци на болеста се:

- Тишина во јатото, недостаток на апетит и екстремна депресија;
- Ненадеен и драстичен пад во производството на јајца, со несење на меки - јајца или јајца без лушпа;
- Оток и конгестија на кикиритка и подбрадници кај живината;
- Оток на кожата под очите,
- Кашлање, кивање и нервни симптоми;
- Дијареа;
- Хеморагии на скочниот зглоб.

Стапката на смртност може да биде и 100%, во рок од 48 часа.

Во блага форма, знаци на болеста може да се изразат и како накострешени пердуви, намалено производството на јајца или благи симптоми на респираторниот систем.

Напомена: Ако вашите птици покажуваат било кој од знаците на оваа болест, веднаш треба да пријавите до најблиското ветеринарно друштво или до официјалниот ветеринар. Неуспехот и пропустот да се известат надлежните органи може да има големи последици по здравјето на птиците и луѓето.

КАКО СЕ ШИРИ БОЛЕСТА?

Вирусот на Авијарна инфлуенца може да се шири преку директен контакт со секрети од заразени птици, особено фекалии или преку контаминирана храна, вода, опрема и облека.

Дивите птици нормално може да го носат вирусот на Авијарна инфлуенца во нивниот респираторен или цревен тракт без да се разболат. Дивите птици историски се познати како резервоари за вируси на Авијарната инфлуенца, главно од ниско патогени соеви, затоа на глобално ниво се спроведуваат мерки за надзор, следење, појава и карактеристика на вируси на Авијарна инфлуенца во дивите птици, иако поголемото мнозинство на овие вируси не предизвикува болест.

Се уште не е позната точната улога на дивите птици во ширењето на вирусот на високо патогена авијарна инфлуенца X5H1. Генерално, постојат многу неизвесности за вклученоста на дивите птици, миграторните рути и пред сè, на можноста дека некои видови може да станат постојан резервоар на X5H1 вирусот, без да покажуваат клинички знаци на болеста.

Освен тоа што е високо заразна меѓу живината, вирусите на Авијарна инфлуенца лесно се пренесуваат од одгледувалиште до одгледувалиште преку движење на домашните живи птици, лубето можат да ја пренесат болеста преку контаминирани чевли и облека, контаминирани возила, опрема, храна и кафези.

Глобализацијата и меѓународната трговијата (легална и нелегална), саемите и пазарите на птици, начинот на држење на живината и присуството на вирусот кај дивите птици се неколку фактори кои придонесуваат за ширење и пренесување на Авијарната инфлуенца.

КАКО СЕ ДИЈАГНОСТИЦИРА БОЛЕСТА?

Авијарната инфлуенца може да се дијагностицира врз основа на клиничките знаци и настани кои водат до болеста и со лабораториска потврда на примероците кои се земени за анализа.

КАКОВ Е ЗДРАВСТВЕНИОТ РИЗИК ПО ЛУЃЕТО?

Болеста е зооноза (болест која првенствено влијае на животните - птиците но, предизвикува болест и кај луѓето).

Од вирусите на Авијарна инфлуенца во ретки случаи можно е да се заразат и луѓето. Пренос на луѓето се случува кога постои близок контакт со заразени птици или кога тие се наоѓаат во високо контаминирана средина.

Иако од Авијарна инфлуенца предизвикана од високо патоген сој на вирусот понекогаш може да се зарази човекот, болеста не треба да се меша со сезонскиот грип кај луѓето (обично предизвикани од H1 и H3 вируси).

Авијарната инфлуенца не е болест која се развива во храната. Вирусот на птичји грип се уништува на нормална температура на готвење. Не постои ризик од зараза со Авијарна инфлуенца од соодветно зготвено месо од живина или јајца.

Напомена: Болната живина не треба да се јаде, бидејќи заболените птици често ослободуваат отрови и содржат други микроорганизми кои може да претставуваат опасност за луѓето.

КОИ КАТЕГОРИИ НА ЛУЃЕ СЕ ИЗЛОЖЕНИ НА РИЗИК?

Во ризична група спаѓаат луѓето кои работат со живина (одгледувачи, купувачи, превозници, работници во кланица, ветеринари), кои доаѓаат во контакт со инфективен материјал од животни, или кои се вклучени во контрола на болеста. Ловците и орнитолозите се изложени на ризик само ако дојдат во допир со болни или мртви животни кои угинеле од вирус на авијарна инфлуенца.

Напомена: Поради големиот потенцијал на вирусот, се препорачува луѓето кои работат со, или кои се во контакт со живина за која постои сомневање дека е заразена со Авијарна инфлуенца да носат лична заштитна облека која вклучува и маски за лице, заштитни очила, ракавици и чизми.

КАКО ДА СЕ ЗАШТИТИМЕ ?

Од особена важност е постоење на систем за рано пријавување и рано откривање на болеста, но и спроведување на превентивни мерки како дел од ефективна стратегија за справување со Авијарна инфлуенца, надополнето со потенцијална подготвеност за одговор во случај на појава на жариште на болеста.

Мерките за надзор имаат за цел да се открие присуство на инфекција кај живината според ОИЕ стандардите за надзор на Авијарната инфлуенца. Дополнително се и програмите за следење на појавата, ширењето и карактеризација на вирусите на Авијарната инфлуенца пронајдени во дивите птици. Надзорот кај дивите птици опфаќа различни миграциски рути и особено собирни места каде се мешаат птиците преселници од различни континенти.

Од есенцијална важност е одгледувачите на живина и птици да одржуваат високо ниво на биосигурносни мерки на одгледувалиштето за да се спречи внесување на вирусот во самото одгледувалиште.

МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА КОИ ТРЕБА ДА СЕ СПРОВЕДУВААТ НА ОДГЛЕДУВАЛИШТЕ:

- животината да се држи по далеку од области кои се посетувани од диви птици,
- да се контролира пристапот до одгледувалиштата на живина на луѓе и опрема,
- да се отстранат предмети од одгледувалиштето кои може да привлечат диви птици,
- одржување на хигиена на имотот и објектите каде се држи животината и опремата,
- да не се внесува животина/ птици од непознат статус на болеста во јатото/ на одгледувалиштето,
- да се води евидентија за болни и угинати птици,
- соодветно да се отстранува губрето и угинатата животина

Ако болеста се потврди на одгледувалиштето, мерка која задолжително се применува на тоа одгледувалиште е „убивање“ на живината - птиците со цел искоренување на болеста.

Во спроведување на мерката „убивање“ се вклучува и:

- хуман начин на убивање на сите заразени и изложени животни,
- соодветно отстранување на мрши и сите животински производи,
- надзор и следење на потенцијално заразена или живина изложена на болеста;
- забрана за движење и контрола на движењето на живината како и ризичните возила,
- темелно чистење и дезинфекција на заразените простории,
- повторно насељување на одгледувалиштето најмалку по 21 ден.

Убивањето на живината може да биде надополнето со вакцинација на живината во областите со висок ризик. Вакцинација има за цел да ги заштити чувствителните популации на птици од потенцијална инфекција со што се намалува инциденцата или тежината на болеста. Вакцинацијата ефикасно може да се користи како итна мерка во случај на појава на жариште.

Секоја одлука која се донесува во насока на користење на вакцинација треба да вклучува и стратегија за напуштање на вакцинацијата.